

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE İŞLEVSEL OLMAYAN TUTUMLAR, ALGILANAN EBEVEYN TUTUMLARI VE SOSYAL KARŞILAŞTIRMA YÖNELİMLERİNİN BEDEN İMGESİNİ YORDAYICILIĞI^{*,**}

Saniyebengisu BÜYÜKMUMCU¹, A. Aykut CEYHAN²

ÖZ

Bu araştırma, üniversite öğrencilerinde beden imgesini; işlevsel olmayan tutumlar, algılanan ebeveyn tutumları, sosyal karşılaştırma yönelimi ve cinsiyetin nasıl yordadığını ortaya koymayı amaçlayan ilişkisel tarama türünde nicel bir araştırmadır. Araştırmanın çalışma grubu, bir devlet üniversitesinde 2018-2019 güz döneminde örgün öğrenim gören 442 (%63.3) kadın ve 256 (36.7) erkek olmak üzere toplam 698 üniversite öğrencisinden oluşmaktadır. Çalışmada veri toplama araçları olarak Çok Yönlü Beden-Self İlişkileri Ölçeği, Fonksiyonel Olmayan Tutumlar Ölçeği, Kısıtlanmış Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği, Iowa-Netherlands Sosyal Karşılaştırma Yönelimi Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Verilerin analizinde betimsel istatistikler, Pearson Korelasyon Analizi ve Aşamalı (Adımsal) Regresyon Analizi kullanılmış ve önem düzeyi $p<0.05$ olarak kabul edilmiştir. Ayrıca çalışmada, cinsiyet değişkeni dummy değişken (kadın=1) olarak kodlanmış ve bağımsız değişken olarak analizlere dahil edilmiştir. Araştırmada, anne duygusal sıcaklık tutumu, sosyal karşılaştırma yönelimi, cinsiyet (kadın) ve işlevsel olmayan tutum değişkenlerinin, üniversite öğrencilerinde beden imgesinin anlamlı yordayıcıları olduğu bulunmuştur. Bu çerçevede, bireylerin anne duygusal sıcaklık tutumu ve sosyal karşılaştırma yönelimlerinin artması, işlevsel olmayan tutumlarının ise azalması durumunda, beden imgelerinin daha olumlu bir hale geldiği ortaya çıkmıştır. Cinsiyet değişkeni ele alındığında ise kadın öğrencilerin beden imgelerinin, erkek öğrencilere göre anlamlı biçimde daha olumsuz olduğu belirlenmiştir. Bu doğrultuda anne tutumları, işlevsel olmayan tutum, sosyal karşılaştırma ve cinsiyet değişkenlerinin, üniversite öğrencilerinin beden imgesi üzerinde önemli bir rolü olduğu belirtilebilir.

Anahtar Kelimeler

Beden İmgesi, İşlevsel Olmayan Tutum, Ebeveyn Tutumları, Sosyal Karşılaştırma

PREDICTIVENESS OF DYSFUNCTIONAL ATTITUDES, PERCEIVED PARENTAL ATTITUDES AND SOCIAL COMPARISON ORIENTATION ON UNIVERSITY STUDENTS' BODY IMAGE

ABSTRACT

This research is a quantitative and relational screening study aimed at revealing body image, dysfunctional attitudes, perceived parental attitudes, social comparison orientation and gender in university students. The group of study consisted of a total of 698 university students, 442 (%63.3) females and 256 (%36.7) males, who attended formal education in a state university in the fall term of 2018-2019. In order to collect the data of research, Multidimensional Body-Self Relationship Scale, Non-Functional Attitudes Scale, Abbreviated Perceived Parental Attitudes Scale, Iowa-Netherlands Social Comparison Orientation Scale and Personal Information Form were used. Descriptive statistics, Pearson correlation analysis and stepwise regression analysis were used in the analysis of the data and the significance level was accepted as $p<0.05$. In addition, gender variable was coded as dummy variable (female=1) and included as independent variable. In the study, it was found that maternal emotional warmth attitude, social comparison orientation, gender (female) and dysfunctional attitude variables were significant predictors of body image in university students, respectively. In this context, it is revealed that body images become more positive if individuals' emotional warmth and social orientation tendencies increase and dysfunctional attitudes decrease. When the gender variable is taken into consideration, it is determined that body images of female students are significantly more negative than male students. In this respect, it can be stated that maternal attitudes, dysfunctional attitudes, social comparison and gender variables have an important role on the body image of university students.

Key Words

Body Image, Dysfunctional Attitude, Parental Attitudes, Social Comparison

*Bu makale, Saniyebengisu BÜYÜKMUMCU'nun Anadolu Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı'nda A.Aykut CEYHAN danışmanlığında 2019 yılında tamamladığı yüksek lisans tezinden oluşturulmuştur.

**Destekleyen Kurum: Anadolu Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri (BAP). Proje Numarası:1807E264

¹Arş. Gör., Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi, e-mail: bengisuyesilyurt@gmail.com, ORCID: 0000-0003-4253-7159

²Prof. Dr., Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi, e-mail: aceyhan@anadolu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-0174-3642

Alıntılama: Büyükmumcu, S., Ceyhan, A.A. (2020). Üniversite öğrencilerinde işlevsel olmayan tutumlar, algılanan ebeveyn tutumları ve sosyal karşılaştırma yönelimlerinin beden imgesini yordayıcılığı. *Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi*, 4(7), 19-35.

Giriş

Günümüzde fiziksel görünüme yönelik bazı ideal standartların varlığından sıklıkla söz edilmektedir. Bu ideal standartların, kadınlar için zayıf bir beden; erkekler için kaslı bir yapı olmak üzere toplum tarafından örtük bir şekilde belirlendiği görülmektedir. Özellikle medya yoluyla ön plana çıkarılan bu mükemmel kadın ve mükemmel erkek standartları, sosyal bir içerik oluşturarak bireylerde beden şekli, kilosu ile ilgili sabit fikirler ortaya çıkarmaktadır (Slaughter ve Sun, 1999). Çocukluk çağında bile çizgi filmler, hikâye kitapları ve masallar yoluyla, arzu edilen karakterlerin ideal bedenlere sahip olmasının vurgulandığı görülmektedir (Herbozo, Tanfleck-Dunn, Gokee-Larose ve Thompson, 2004). Toplumda hâkim olan “güzel olan iyidir” anlayışı ile birlikte (Dion, Berscheid ve Walster, 1972), bu ideal standartları taşımak genellikle mutluluk, başarı gibi olumlu özelliklerle ilişkili olarak algılanmakta, bu da özellikle toplumun odak noktasında olan genç bireyleri fiziksel görünüşü konusunda kaygılandırmaktadır. Özellikle Batı toplumları gibi dış görünüme değer veren kültürlerde, kusursuz görünmeye yönelik baskıların bir sonucu olan görünüş kaygıları, gençlerde normal kabul edilebilecek kadar yaygındır (Parent, 2013). Zira idealleştirilmiş bu ölçütler genellikle gençlere yöneliktir ve toplumlarda güzellik ile gençliği eş anlamlı görme eğilimi bulunmaktadır (Cepanec ve Payne, 2000).

Üniversite çağındaki gençlerde fiziksel görünüş, bireyin “kim” olduğunun en temel parçalarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Alanyazında beliren yetişkinlik olarak ifade edilen ve bir geçiş aşaması olarak görülen (Arnett, 2006) bu üniversite yıllarında bireyler, hem ergenlik döneminde bedeninde gerçekleşen değişimlere adapte olmaya çalışmakta hem de yetişkinliğin belirtisi olan artan özerklik ile birlikte pek çok sosyal etkileşime doğrudan bedensel özellikleriyle katılmaktadır. Dolayısıyla gencin bedeni fiziksel, psikolojik ve sosyal açıdan önem kazanmakta ve bu dönemde bedenini aktif bir şekilde kullanmaktadır. Ayrıca bu dönemde bireyler, kimlik gelişiminin bir parçası olarak (Arnett, 2006; Atak ve Çok, 2010) arzu edilen görünüme ulaşma motivasyonuna da sahiptirler (Furia, Lee, Strother ve Huang, 2009). Dolayısıyla tüm bunlar, bu dönemde bedene yönelik ilgiyi artırmakta, bu da gençlerin beden imgesini ön plana çıkarmaktadır. Nitekim bir araştırmada, 11-24 yaş arası gençlerin bedene yönelik kaygıları; aile çatışması, stresle başa çıkma, alkol kullanımı gibi konulardaki kaygıların önüne geçerek bir numaralı endişe kaynağı olarak değerlendirilmiştir (Tiggemann, 2002).

Beden imgesi, bireyin bedeninin zihinsel temsiline atıfta bulunan çok ince ve karmaşık bir olgudur (Hutchinson, 1982). Bu olgu, Schilder (1950) tarafından “*bedenimizin kendimize görüldüğü şekliyle, kendi zihnimizde oluşturduğumuz resim*” olarak tanımlanmıştır. Bu tanım bağlamında, beden imgesinin öznel bir yapı olduğu ve nesnel gerçekliği yansıtmadığı belirtilebilir (White, 2000). Buradan hareketle, bir bireyin yakışıklı veya güzel olmasının olumlu bir beden imgesine sahip olduğu anlamına gelmediği de söylenebilir (Wilhelm, 2006). Bu durum, beden imgesinde belirleyici olanın bireyin fiziksel görünümünden ziyade, bedenini algılayış biçimi olduğuna işaret etmektedir. Bu çerçevede beden imgesinin bireylerin belirli durumlardaki bilişlerinden etkilenmesi olası görülmektedir. Nitekim, felaketleştirme, hayal kırıklığına düşük tolerans, olumsuz kendini değerlendirme gibi bilişsel hataları (Möller ve Bothma, 2001) ve ruminatif düşünceleri (Abak, 2019) yüksek olan bireylerin, beden imgelerinin olumsuz olduğu bilinmektedir. Dahası, beden imgesi ile ilgili sorun yaşayan bireylere, işlevsel olmayan düşünce ve tutumlara müdahale amacıyla geliştirilen bilişsel davranışçı yaklaşım temelli beden imgesi müdahale programının uygulanması sonrasında, bu bireylerin bedenlerine ilişkin daha olumlu bir tutum sergiledikleri ifade edilmektedir (Tunç, 2007; Vocks, Wächter, Wucherer ve Kosfelder, 2008). Dolayısıyla, bireylerin beden imgesini daha doğru anlayabilmek için düşünsel süreçler üzerine odaklanmak gerekmektedir. Bu düşünsel süreç, bireyin kendisine, çevresine ve dünyaya ilişkin mantıken bir dayanağı bulunmamasına ve bireyin kendisini zorlamasına rağmen gerçek olarak kabul ettiği düşüncelere işaret etmektedir (Beck, 1995). Bilişsel yaklaşımın bir parçası olan bu düşünceler, işlevsel olmayan tutumlar olarak kavramsallaştırılmıştır. İşlevsel olmayan tutumlar, çocukluk çağından başlayarak hem bireyin kendi yaşantıları hem de çevresi yoluyla şekillenmeyi sürdüren, yaşam boyu değişime açık ve bireyin kendisine, çevresine ve

dünyaya ilişkin nispeten kalıcılaşmış tutum ve beklentiler olarak ifade edilmektedir (Beck, 1995; 2015). Bireyin bu işlevsel olmayan tutumlarının, onların duygu ve davranışlarını etkileyeceği öne sürülmektedir (Beck, 2015). Dolayısıyla işlevsel olmayan tutumların, bireylerin beden imgeleri için de önemli bir risk faktörü olması muhtemeldir.

Beden imgesi, fiziksel görünüme dair duygu, düşünce ve davranışların birleşimi dışında ayrıca sosyal bir deneyim olarak sonuçlanmaktadır. Dolayısıyla bu deneyimde etkili olan ilk ve en önemli faktörlerden birinin de aile olduğu düşünülebilir. Çocuklarla yapılan çalışmalarda, çocukların olumlu bir beden imgesi geliştirmek için en büyük rolün ailede olduğunu ve ailelerin hem kalıtım yoluyla hem de sonradan yetiştirme tarzları ve sunduğu ortamlarla bedenlerine yön verdiklerini düşündükleri ortaya koyulmuştur (Dinç, 2010; Garbett ve Diedrichs, 2016). Ailelerin de çocuklarının beden imgesi gelişiminde temel ve önemli bir faktör oldukları belirtilmektedir (Liechty, Clarke, Birky, Harrison ve Team, 2016). Yapılan çalışmalarda ebeveynlerin çocuklarının görünümüne yönelik eleştiriler yaparak (Schaefer ve Salafia, 2014; Webb vd., 2017; Wilhelm, 2006), çocuklarının nasıl görünmeleri gerektiği konusunda taleplerde bulunarak (Helfert ve Warschburger, 2011) ya da çocuğu kilo ya da beden şeklini kontrol etmeye teşvik ederek (Kluck, 2010) beden imgesi üzerinde doğrudan önemli etkiler bırakabildikleri görülmektedir.

Ebeveynler beden imgesi gelişimi sürecine doğrudan dâhil olmanın yanı sıra, çoğunlukla farkında olmadan da bireyin beden imgesi üzerinde etkili olabilmektedir. Erken yaşam dönemlerinde kurulan çocuk-ebeveyn ilişkilerinin etkileri, bireye her zaman varlığını hissettirmekte ve sosyal yaşamda bireyin başkaları ile olan ilişkilerini temsil edebilecek güce sahip temel yapıtaşlarından birini oluşturmaktadır (Kulaksızoğlu, 2011). Dolayısıyla bireylerin ebeveynleri ile olan ilişkilerini algılama biçimi, onların beden imgeleri üzerinde önemli bir rol oynayabilir. Yapılan çalışmalarda ebeveynlerin, çocukları tarafından daha az ilgili, ihtiyaçlara daha az duyarlı (Kutlu, 2009), daha az şefkatli, daha az yardımsever ve daha çok korumacı, daha çok cezalandırıcı (Horesh, Sommerfeld, Wolf, Zubery ve Zalsman, 2015), eleştirel (Ferris, 2017), yetersiz sosyal destek sağlayan (Bearman, Presnell, Martinez ve Stice, 2006) kişiler olarak algılanmasının, bedene ilişkin olumsuz tutumlarla ilişkili olduğu bulunmuştur. Bunların tersine ebeveynlerini, duygusal olarak sıcak (Barash, 2016; Ferris, 2017; Hedgepeth, 2008), hoşgörülü (Coccia, Darling, Rehm, Cui ve Sathe, 2012) ve demokratik (Enten ve Golan, 2009) olarak algılayan bireylerin, bedenlerine ilişkin bakış açıları daha olumlu olmaktadır.

Beden imgesi ile ilişkili olabilecek bir diğer değişken ise sosyal karşılaştırmadır. Sosyal karşılaştırma, evrensel insani bir durum olup, zihinsel ve motivasyonel temellere dayanmaktadır (Bilgin, 1995). Kendisi hakkında bilgi sahibi olma ihtiyacını karşılamak için kendini diğerleriyle karşılaştıran insan, görüşleri, yetenekleri, inançları gibi birçok konuda kendisini değerlendirmek istemektedir (Festinger, 1954). Ayrıca, sosyal karşılaştırma süreçlerinin kimlik gelişimi için temel oluşturduğu belirtilmektedir. Bu doğrultuda aslında tüm bireyler sosyal karşılaştırmalara girerek kendini tanımlamak ve bir kimlik geliştirerek benliğini ortaya koymak durumundadır. Beden imgesi de bu benliğin temsilinde önemli bir noktaya işaret etmektedir (Kramer, Ingledew ve Iphofen, 2008). Özellikle son yıllarda medyanın dayattığı ideal görünüm mesajları ile birlikte bireyler, kendilerini diğer bireylerle karşılaştırmaya daha eğilimli hale gelmekte, bu da bedene yönelik bakış açısını olumsuz etkileyebilmektedir (Betz, Sabik ve Ramsey, 2019; Kleemans, Daalmans, Carbaat ve Anschutz, 2018).

Sosyal karşılaştırma eğilimi ile beden imgesi arasındaki ilişkinin incelendiği araştırmalar, farklı sonuçlar ortaya koymaktadır. Yapılan çalışmalar, bireylerin sosyal karşılaştırma eğiliminin yüksek olmasının, kızlarda bedene ilişkin kaygı ve kilo konuşmaları (Corning ve Gondoli, 2012); erkeklerde ise daha zayıf olma isteği ve çekiciliğe ilişkin toplumsal mesajları daha çok içselleştirme (Blizzard ve King, 2003) gibi olumsuz beden imgesine işaret eden faktörler ile ilişkili olduğunu göstermektedir. Diğer taraftan bu sonuçların tersine, bireylerin sosyal karşılaştırma düzeyleri yükseldikçe daha olumlu bir beden imgesi sergilediklerini ortaya koyan çalışmalar da bulunmaktadır (Çetinkaya, 2004; Erkol, 2018; Yumurtacı, 2012). Birbirinden farklı bu

araştırma sonuçları, sosyal karşılaştırma ile beden imgesi ilişkisini açıklayabilecek bazı değişkenlere işaret etmektedir. Cinsiyet de bu değişkenlerden biri olup, medya figürleriyle yapılan görünüm karşılaştırmalarının kızlarda üzüntü, kıskançlık, beden memnuniyetsizliği, görünümü değiştirme isteği gibi eğilimlere sebep olurken erkeklerde ilham verici olarak algılandığı ifade edilmektedir (Tatangelo ve Ricciardelli, 2017). Dolayısıyla sosyal karşılaştırma ve beden imgesi ilişkisini daha net açıklayabilmek için bu konuda çalışmaların yapılmasına ihtiyaç duyulduğu belirtilebilir.

Tıpkı beden gibi yaşam boyu değişmeye ve gelişmeye devam eden bir yapı olan beden imgesi (Cash, 2002), bebeklikten yaşlılık dönemine kadar her dönemde fiziksel, psikolojik ve bilişsel gelişimin önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Ancak, üniversite öğrencilerini içerisine alan beliren yetişkinlik döneminde, beden ayrı bir öneme sahip olması sebebiyle araştırmacılar bu grup üzerine yoğunlaşmışlardır. Zira bu dönemde bedene ilişkin olumsuz bakış açısının, yeme bozukluğu (Fitzsimmons-Craft ve diğerleri, 2014), düşük benlik saygısı (ALAhmari vd., 2017; Wang vd., 2018), depresyon (Güzel, 2016; Yanarca-Uras, 2004) gibi olumsuz durumlarla ilişkili olduğu bilinmektedir. Özellikle bu dönemde kız üniversite öğrencileri erkeklere göre daha sıklıkla olumsuz beden imgesi geliştirebilmektedirler (Gillen ve Lefkowitz, 2006; Grossbard, Lee, Neighbors ve Larimer, 2009; Lowery vd., 2005). Bunun bir sebebi ise toplumda kadınların ideal güzelliğe ilişkin baskı ve damgalanmalara daha yoğun maruz kalması olabilir. Geçmişten bu yana özellikle kitle iletişim araçları, kadınlar için artan bir şekilde ideal güzellik mesajları ile donanmıştır. Bu mesajlar çoğu kadının sağlıklı yollarla elde edemeyeceği bir seviyede zayıflığı vurgulamaktadır. Dolayısıyla toplumun kadınlara belirli bir güzellik anlayışını dayatması, onlarda beden imgesi, kilo kaygısı, yeme tutumları ve duygudurumu üzerinde olumsuz birtakım neticeler doğurmaktadır (Jackson, 2002; Tiggemann, 2002). Hatta bu dönemlerde, bedeninden memnun olmayan kadınlar, gençlik ve kadınlığın kültürel gereksinimlerini karşılamak için, estetik müdahalelere sıklıkla başvurabilmektedirler (Cepanec ve Payne, 2000). Ayrıca Uluslararası Estetik Plastik Cerrahi Derneği'nin (ISAPS) 2016 yılında açıkladığı verilere göre dünyada estetik operasyonların %86.2'si kadınlar tarafından yapılmaktadır. Aynı zamanda verilere genel bağlamda bakıldığında dünya genelinde estetik operasyonların en yoğun 19-34 yaş aralığında gerçekleştirildiği ve Türkiye'nin, yapılan estetik operasyon işlem sayısı ile dünya genelinde sekizinci sırada yer aldığı görülmektedir. Diğer bir yandan, medyada son zamanlarda sıklıkla vurgulanan zayıflatma ve kas yapma ilaçları da bedeni değiştirmeye yönelik çabaya işaret etmektedir. Dolayısıyla tüm bu işlemler, araştırmacıları olumsuz beden imgesinin gerisindeki süreçleri anlamaya yöneltmektedir.

Alanyazında beden imgesi üzerinde olumlu ya da olumsuz rolü olduğu düşünülen birçok değişkenden söz edilmektedir. Bu sebeple beden imgesini yordayan etmenlerin özellikle üniversite öğrencilerinde saptanması, önemli bir gelişim aşaması olan beliren yetişkinlik döneminde beden imgesinin olumlu gelişmesine yönelik çabaları daha etkili bir hale getirebilir. Çünkü olumlu beden imgesi, gençlerin yaşam kalitesi, zihinsel ve fiziksel sağlığı, sosyal ilişkilerinin geliştirilmesi açısından önem taşımakta (Grogan, 2008; Holsen, Jones ve Birkeland, 2012) ve benlik saygısı, yaşam doyumu, özşefkat gibi özelliklerine de katkıda bulunmaktadır (Coccia ve Darling, 2017; Kelly ve Stephen, 2016; Yanarca-Uras, 2004). Bu çerçevede bu araştırma, üniversite öğrencilerinde beden imgesini; işlevsel olmayan tutumlar, algılanan ebeveyn tutumları, sosyal karşılaştırma eğilimi ve cinsiyet değişkenlerinin nasıl yordadığını ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Yöntem

Bu araştırma; üniversite öğrencilerinde işlevsel olmayan tutumların, algılanan ebeveyn tutumlarının, sosyal karşılaştırma yöneliminin ve cinsiyetin onların beden imgesinin anlamlı bir yordayıcısı olup olmadığını ortaya koymayı amaçlayan ilişkisel tarama türünde nicel bir araştırmadır.

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubu, 2018- 2019 öğretim yılı güz döneminde bir devlet üniversitesinin çeşitli fakültelerinde örgün lisans programlarına devam eden 698

öğrenciden oluşmaktadır. Çalışma grubu belirlenirken öncelikle sınıf ve cinsiyet dağılımlarının heterojen olması dikkate alınmıştır. Bu doğrultuda araştırmanın çalışma grubunu oluşturan üniversite öğrencilerinin 191'i (%27.3) birinci sınıf, 166'sı (%23.7) ikinci sınıf, 182'si (%26.0) üçüncü sınıf ve 159'u (%22.7) ise dördüncü sınıfta öğrenimlerine devam etmektedir. Toplamda çalışmanın katılımcılarından 442'si (%63.3) kadın, 256'sı (%36.7) ise erkek öğrencilerden oluşmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Çok Yönlü Beden- Self İlişkileri Ölçeği: Winstead ve Cash (1984) tarafından geliştirilen ve Doğan (1992) tarafından Türkçe'ye uyarlanan ölçek, beden imgesinin çok boyutlu yapısını bütüncül bir bakış açısı ile ölçmeyi amaçlamaktadır. Ölçek toplamda 57 maddeden ve 7 alt boyuttan oluşmaktadır. 5'li likert tipi bir ölçektir. Ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları sonucunda Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı kızlarda 0.96, erkeklerde 0.92, tüm gruplarda ise 0.94 olarak bulunmuştur (Doğan, 1992). Bu çalışmada ise ölçeğin iç tutarlılık katsayısı 0.91 olarak bulunmuştur.

Fonksiyonel Olmayan Tutumlar Ölçeği: Weissman ve Beck (1978) tarafından geliştirilen, Şahin ve Şahin (1992) tarafından Türkçe'ye uyarlanan ölçek, bireylerin işlevsel olmayan inanç, düşünce ve tutumlarını belirlemeyi amaçlamaktadır. Ölçek toplamda 40 madde ve 4 alt boyuttan oluşmaktadır. 7'li likert tipi bir ölçektir. Ölçeğin Türkçe formu için yapılan güvenilirlik çalışmalarında iç tutarlılık katsayısı 0.79 ve madde toplam korelasyonu 0.34 olarak bulunmuştur (Şahin ve Şahin, 1992). Bu çalışmada ise ölçeğin iç tutarlılık katsayısı 0.86 olarak ortaya koyulmuştur.

Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği: Arrindell ve arkadaşları (1999) tarafından geliştirilmiş olup, Dirik, Yorulmaz ve Karancı (2015) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Ölçek, yetişkinlerin çocukken anne babalarının kendilerine yönelik davranış biçimleri ile ilgili algılarını değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Ölçek toplamda 23 maddeden ve duygusal sıcaklık, aşırı koruyuculuk ve reddedicilik olmak üzere 3 alt boyuttan oluşmaktadır. 4'lü likert tipi bir ölçektir. Hem anne hem baba formu bulunmaktadır. Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışmalarında iç tutarlılık katsayıları anne duygusal sıcaklık için 0.65, anne aşırı koruyuculuk için 0.71, anne reddedicilik için 0.68, baba duygusal sıcaklık için 0.73, baba aşırı koruyuculuk için 0.72 ve baba reddedicilik için 0.50 bulunmuştur (Dirik, Yorulmaz ve Karancı, 2015). Bu çalışmada ise ölçeğin iç tutarlılık katsayılarının anne duygusal sıcaklık için 0.74, anne aşırı koruyuculuk için 0.80, anne reddedicilik için 0.77, baba duygusal sıcaklık için 0.81, baba aşırı koruyuculuk için 0.79 ve baba reddedicilik için 0.78 olduğu elde edilmiştir.

Iowa-Netherlands Sosyal Karşılaştırma Yönelimi Ölçeği: Gibbons ve Buunk (1999) tarafından geliştirilen ve Teközel (2000) tarafından Türkçe'ye uyarlanan ölçek, evrensel bir güdü olan sosyal karşılaştırma eğilimindeki bireysel farklılıkları belirlemeyi amaçlamaktadır. Ölçek toplamda 11 maddeden ve 2 alt boyuttan oluşmaktadır. 5'li likert tipi bir ölçektir. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarında Cronbach alfa iç tutarlılık sayısı 0.82 olarak, madde toplam korelasyonları ise 0.26 ile 0.65 arasında değişen bir aralıkta bulunmuştur (Teközel, 2000). Bu çalışmada ise ölçeğin iç tutarlılık katsayısının 0.80 olduğu ortaya koyulmuştur.

Kişisel Bilgi Formu: Çalışma kapsamında, katılımcıların bazı kişisel bilgilerini elde etmek için araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Bu kişisel bilgi formunda öğrencilerin yaş, cinsiyet, öğrenim görülen fakülte ve bölüm bilgilerini ölçmek üzere sorular yer almaktadır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Mevcut araştırmanın veri toplama sürecinde öncelikle, çalışmada kullanılan veri toplama araçlarını uyarlayan araştırmacılardan ve uygulamaların gerçekleştirildiği Anadolu Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulundan 26.09.2018 tarih ve 87974 protokol no ile etik kurul izni alınmıştır. Gerekli izinlerin alınmasının ardından, sıra etkisi göz önünde bulundurularak iki farklı veri toplama kitapçığı hazırlanmıştır. Araştırmaya katılım için gönüllülük esas alınmış olup, bu doğrultuda uygulamaya katılmayı istemediğini belirten 3 öğrenci çalışma dışında tutulmuştur. Araştırmaya katılan öğrencilerin ise kitapçık setini yaklaşık 20-30 dakika aralığında tamamladıkları görülmüştür. Bu doğrultuda çalışma kapsamında

764 öğrenciye ulaşılmıştır. Ancak veri setlerini eksik veya hatalı doldurduğu belirlenen 45 veri geçersiz sayılmıştır.

Verilerin analizine geçilmeden önce 719 kişinin verileri gözden geçirilmiş ve değişkenlerin Mahalanobis uzaklık mesafesi hesaplanarak çok değişkenli normallik varsayımı değerlendirilmiştir. Bu doğrultuda Mahalanobis uzaklık mesafesi ölçüt değerlerinin [$\chi^2(7)=14.06$, $p=0.05$] üzerinde olan 21 kişinin verileri uç değer olarak kabul edildiği için analize dâhil edilmemiştir. Böylece toplamda 698 lisans öğrencisinden elde edilen veriler SPSS 22.0 paket programı kullanılarak analize dâhil edilmiştir. Verilerin analizinde betimsel istatistik, Pearson Korelasyon Analizi ve Aşamalı (Adımsal) Regresyon Analizi kullanılmış ve önem düzeyi 0.05 olarak kabul edilmiştir. Ayrıca çalışmada, cinsiyet değişkeni dummy değişken (kadın=1) olarak kodlanarak analizlere dahil edilmiştir.

Bulgular

Çalışmanın amacı çerçevesinde ilk olarak verilere ilişkin betimsel istatistikler ve değişkenler arası korelasyon katsayıları belirlenmiş ve sonrasında üniversite öğrencilerinde beden imgesinin yordayıcıları incelenmiştir. Bunun için de ilk olarak araştırmada yer alan değişkenlere ilişkin betimsel istatistikler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Değişkenlere ilişkin betimsel istatistikler (n=698)

	En Düşük	En Yüksek	\bar{X}	Std. Hata	Ss	Çarpıklık	Basıklık
Beden imgesi	115	264	193.45	1.00	26.63	-.08	-.10
İşlevsel olmayan tutum	57	209	120.89	1.00	26.44	.44	-.13
Algılanan ebeveyn tutumları							
Anne duy. sıcaklık	10	28	22.62	.14	3.74	-.78	.07
Baba duy. sıcaklık	7	28	21.04	.17	4.63	-.71	-.04
Anne reddedicilik	7	27	9.54	.12	3.38	2.02	4.67
Baba reddedicilik	7	26	9.64	.13	3.55	2.06	4.71
Anne koruyuculuk	9	36	20.46	.22	5.99	.31	-.54
Baba koruyuculuk	9	35	19.04	.21	5.74	.54	-.22
Sosyal karşılaştırma	15	55	36.07	1.00	7.23	-.00	-.73

Tablo 1’de verilen betimsel istatistik bulguları incelendiğinde beden imgesi, işlevsel olmayan tutum, anne duygusal sıcaklık, baba duygusal sıcaklık, anne koruyuculuk, baba koruyuculuk ve sosyal karşılaştırma değişkenlerinin çarpıklık-basıklık katsayılarının +1 ile -1 arasında değiştiği görülmektedir. Bununla birlikte, anne reddedicilik tutumu ve baba reddedicilik tutumu çarpıklık-basıklık katsayılarının ise 2-4 arasında değişim gösterdiği ortaya çıkmıştır. Bu sebeple anne reddedicilik ve baba reddedicilik tutumlarının normal dağılım şartlarını sağlamadığı için analiz dışında tutulmasına karar verilmiştir. Ayrıca, araştırmanın yordayıcı değişkenleri arasında çoklu doğrusal ilişki olup olmadığını saptamak için bağımsız değişkenler arasındaki Pearson korelasyon değerleri incelenmiştir. Bu doğrultuda araştırmada yer alan değişkenler arasındaki korelasyon katsayıları Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Değişkenler arasındaki korelasyon değerleri

	2	3	4	5	6	7	8	9
1.Beden imgesi	-.09*	.12**	.30**	.24**	-.11**	-.10**	-.02	-.01
2.İşlevsel olmayan tutum	-	-.37**	-.20**	-.23**	.24**	.27**	.21**	.25**
3.Sosyal karşılaştırma		-	-.04	-.08*	.16**	.17**	.27**	.23**
4.Anne duy. sıcaklık			-	.66**	-.45**	-.33	-.14**	-.11**
5.Baba duy.sıcaklık				-	-.31**	.48**	-.19**	-.13
6.Anne reddedicilik					-	.63**	.45**	.32**
7.Baba reddedicilik						-	.32**	.44**
8.Anne koruyuculuk							-	.71**
9.Baba koruyuculuk								-

* $p<0.05$, ** $p<0.01$.

Tablo 2 incelendiğinde, değişkenler arasındaki korelasyon katsayılarının 0.01 ile 0.71 arasında değiştiği görülmektedir. Tabloda yer alan korelasyon katsayıları, değişkenler arasında çoklu bağlantılı problemi bulunmadığını göstermektedir. Araştırmada beden imgesinin, anne koruyuculuk ($r=-0.02$, $p<0.01$) ve baba koruyuculuk ($r=-0.01$, $p<0.01$)

değişkenleri ile anlamlı bir ilişki göstermediği bulunmuştur. Ayrıca araştırmanın bağımlı değişkeni olan beden imgesinin, en yüksek anlamlı ilişkiyi anne duygusal sıcaklık değişkeni ile ($r=0.30$, $p<0.01$), en düşük ilişkiyi ise işlevsel olmayan tutumlar değişkeni ile ($r=-0.09$, $p<0.05$) gösterdiği görülmektedir. Bu doğrultuda regresyon analizi gerçekleştirmek için araştırmanın bağımlı değişkeni olan beden imgesi ile anlamlı ilişki gösterdiği belirlenen işlevsel olmayan tutumlar, sosyal karşılaştırma, anne duygusal sıcaklık ve baba duygusal sıcaklık değişkenleri ile devam edilmiştir. Bu değişkenlere ek olarak cinsiyet değişkeni de dummy değişken (kadın=1) olarak kodlanmış ve bağımsız değişken olarak analizlere dâhil edilmiştir.

Araştırmada, regresyon analizine geçilmeden önce analiz sonuçlarının güvenilirliğine ilişkin varyans büyütme faktörü (VIF) 1.00 - 1.24 olarak, tolerans değeri .80 -1.00 olarak ve Durbin-Watson değeri 2.01 olarak elde edilmiş olup, regresyon analizinin temel varsayımlarının sağlandığı görülmüştür. Bu çerçevede, işlevsel olmayan tutumlar, sosyal karşılaştırma, anne duygusal sıcaklık, baba duygusal sıcaklık ve cinsiyet değişkenleri ile yapılan aşamalı (adımsal) regresyon analizinin sonuçları Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Üniversite öğrencilerinde beden imgesinin yordayıcılarına ilişkin regresyon analizi sonuçları

Model	B	Std. Hata B	β	t	R	R ²	Std. Hata R	F
1 Sabit	144.67	5.88		24.58*	.30	.09	25.39	70.63*
Anne duy. sıcaklık	2.15	.25	.30	8.40*				
2 Sabit	124.99	7.69		16.24*	.33	.11	25.13	43.70*
Anne duy. sıcaklık	2.20	.25	.31	8.66*				
Sosyal karşılaştırma	.51	.13	.14	3.91*				
3 Sabit	128.12	7.67		16.70*	.35	.12	24.91	34.19*
Anne duy. sıcaklık	2.32	.25	.32	9.14*				
Sosyal karş.	.48	.13	.13	3.69*				
Cinsiyet (kadın)	-7.28	1.97	-.13	3.68*				
4 Sabit	142.07	8.70		16.31*	.37	.14	24.73	28.75*
Anne duy. sıcaklık	2.16	.25	.30	8.46*				
Sosyal karşılaştırma	.65	.13	.17	4.66*				
Cinsiyet (kadın)	-8.43	1.99	-.15	4.22*				
İşlevsel olmayan tutum	-.13	.04	-.13	3.30**				

* $p<0.000$, ** $p<0.001$

Tablo 3'te regresyon analizlerine ilişkin sonuçlar yer almaktadır. Bu tabloya göre, anne duygusal sıcaklık, sosyal karşılaştırma, cinsiyet (*kadın*) ve işlevsel olmayan tutumun anlamlı yordayıcı değişkenler olduğu görülmektedir. Buna karşın çalışmada, baba duygusal sıcaklık değişkeninin, üniversite öğrencilerinde beden imgesinin anlamlı bir yordayıcısı olmadığı görülmektedir. Tablo 3'te modele ilk olarak anne duygusal sıcaklık tutumunun girdiği ve modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur ($F=70.63$, $p<0.001$). Anne duygusal sıcaklık tutumunun, standardize edilmiş katsayısının ($\beta=.30$) hesaplanması sonucunda, bu değişkenin önemli bir yordayıcı olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda Model 1, anne duygusal sıcaklık tutumunun tek başına beden imgesini %9 açıklama gücüne sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

Tabloda yer alan Model 2'de, anne duygusal sıcaklık değişkeninin yanında sosyal karşılaştırma değişkeni modele dâhil olduğunda modelin istatistiksel olarak anlamlılığını koruduğu görülmektedir ($F=43.70$, $p<0.001$). Bu doğrultuda anne duygusal sıcaklık ($\beta=.31$) ve sosyal karşılaştırma ($\beta=.14$) değişkenlerinin anlamlı birer yordayıcı olduğu ve üniversite öğrencilerinde beden imgesinin %11'ini açıkladıkları görülmektedir.

Model 3 incelendiğinde, analize cinsiyet değişkeninin dâhil edildiği ve modelin anlamlı kaldığı görülmektedir ($F=34.19$, $p<0.001$). Değişkenlerin standardize edilmiş katsayılarına göre, anne duygusal sıcaklık ($\beta=.32$), sosyal karşılaştırma ($\beta=.13$) ve cinsiyet (*kadın*) değişkenleri ($\beta=-.13$) üniversite öğrencilerinde beden imgesinin %12'sini açıkladığı anlaşılmaktadır.

Son adım olan Model 4'te ise analize işlevsel olmayan tutumlar değişkeni dâhil edilmiş ve modelin istatistiksel olarak anlamlılığını koruduğu görülmüştür ($F=28.75$, $p<0.001$). Bu kapsamda değişkenlerin standardize edilmiş katsayıları incelendiğinde, anne duygusal sıcaklık ($\beta=.30$), sosyal karşılaştırma ($\beta=.17$), cinsiyet (*kadın*) ($\beta=-.15$) ve işlevsel olmayan tutum değişkenlerinin ($\beta=-.13$) anlamlı birer yordayıcı olduğu ve bu değişkenlerin birlikte beden imgesinin %14'ünü açıkladığı bulunmuştur. Sonuç olarak araştırma bulguları, sırasıyla anne duygusal sıcaklık, sosyal karşılaştırma, cinsiyet (*kadın*) ve işlevsel olmayan tutum değişkenlerinin, üniversite öğrencilerinde beden imgesinin anlamlı yordayıcıları olduğunu ortaya koymaktadır.

Tartışma ve Sonuç

Araştırmada işlevsel olmayan tutumlar, algılanan ebeveyn tutumları, sosyal karşılaştırma yönelimi ve cinsiyet değişkenlerinin üniversite öğrencilerinde beden imgesini ne derece yordadığını belirlemek amaçlanmıştır. Bu doğrultuda gerçekleştirilen çalışmada anne duygusal sıcaklık, sosyal karşılaştırma, cinsiyet (*kadın*) ve işlevsel olmayan tutum değişkenlerinin üniversite öğrencilerinin beden imgesinin anlamlı birer yordayıcısı olduğu ve bu değişkenlerin birlikte beden imgesinin %14'ünü açıkladığı bulunmuştur. Bununla birlikte çalışmada, baba duygusal sıcaklık tutumunun üniversite öğrencilerinin beden imgesinin anlamlı bir yordayıcısı olmadığı belirlenmiştir.

Mevcut çalışmanın sonuçları incelendiğinde, üniversite öğrencilerinde beden imgesinin en güçlü yordayıcısının anne duygusal sıcaklık tutumu olduğu ($\beta=.30$) görülmektedir. Bu sonuç, anneden algılanan duygusal sıcaklık tutumu yüksek olan bireylerin, daha olumlu bir beden imgesine sahip olduğuna işaret etmektedir. Bu sonuçlar, çeşitli araştırma bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Alanyazında annelerini duygusal olarak sıcak ve ilgili (Barash, 2016; Ferris, 2017), hoşgörülü (Coccia vd., 2012) algılayan bireylerin, beden imgelerinin daha olumlu olduğu; duygusal sıcaklığı daha az deneyimlediğini belirten (Krug vd., 2016), çocukluk çağında annelerini daha az ilgili, ihtiyaçlarına daha az duyarlı algılayan (Kutlu, 2009) ve annelerinin sosyal desteğinde eksiklik hisseden bireylerin (Bearman vd., 2006) ise daha olumsuz beden imgesine sahip oldukları bulunmuştur. Bu araştırma bulguları, anne duygusal sıcaklık tutumları ile beden imgesi arasında bulunan mevcut ilişkiyi destekler niteliktedir. Anne duygusal sıcaklık tutumunun, beden imgesinin en güçlü yordayıcısı olması, ebeveyn tutumlarının bireylerin fiziksel, sosyal ve psikolojik gelişiminde başlıca role sahip olması ile açıklanabilir. Anneleri ile sıcak bir bağ kurmuş olan bireylerin, kendilerine değer verme ve duygusal olarak rahat hissetme olasılıkları daha yüksektir (Sharpe vd., 1998). Bu sebeple bireyin duygusal ihtiyaçlarını dikkate alan ve bunu çocuğa karşı fiziksel, sözel ya da sembolik yollarla sıcak bir şekilde gösterebilen bir anne tutumu, bireyin sağlıklı psikolojik gelişimi için önem taşımaktadır (Kestenbaum, Farber ve Sroufe, 1989; Rohner, 2016). Aksi takdirde annenin çocuğa yönelik sevgi, sıcaklık, ilgi ve desteğinin az olması, çocuğun sevilmeyen ya da hatalı biri olduğuna ilişkin bir inanç oluşturmaya ve bu inanç doğrultusunda bedenine ilişkin olumsuz tutumlar geliştirmesine yol açabilir. Tüm bu çalışmaların sonucunda, duygusal sıcaklık tutumunu benimseyen annelerin, bedene saygı ve kabulü de içeren beden imgesi yapısının daha olumlu olmasında önemli bir faktör olduğu belirtilebilir.

Bu çalışmada, baba duygusal sıcaklık tutumu ile beden imgesi arasında bir ikili ilişki var olmasına rağmen ($r=0.24$, $p<0.01$), baba duygusal sıcaklık tutumunun beden imgesi için anlamlı bir yordayıcı olmadığı bulunmuştur. Buna göre, alanyazındaki çalışmalarda duygusal olarak sıcak ve ilgili anne tutumu algılayan bireylerin beden imgeleri daha olumlu bulunurken, babalar için anlamlı bir ilişki bulunmaması (Cheng, 2006) veya babalar için bu ilişkinin çok daha zayıf bulunması (Mesnik, 2008) mevcut araştırmanın sonuçlarıyla paralellik göstermektedir. Bu çalışmaların tersine, alanyazında olumlu ve sıcak baba-kız ilişkilerinin beden memnuniyetini artırdığına (Hedgepeth, 2008) ve babaların daha az şefkatli ve daha az yardımsever olarak algılanmasının olumsuz beden imgesi ile ilişkili olduğuna (Horesh, Sommerfeld, Wolf, Zubery ve Zalsman, 2015) ilişkin çalışmalar da yer almaktadır. Bu çalışmalar bütünüyle değerlendirildiğinde, baba duygusal sıcaklık tutumu ile beden imgesi

arasındaki ilişkide birbirinden farklı sonuçlar elde edildiği görülmektedir. Bu çalışmada anne duygusal sıcaklık tutumunun tersine, baba duygusal sıcaklık tutumunun beden imgesinin yordayıcısı olarak ortaya çıkmaması, çocuklarının bedenleriyle ilgili tutumlarında, babalara göre annelerin daha önemli bir etken olabileceğine işaret etmektedir. Günümüzde, aile yapısında değişimler olmasına rağmen, birçok ailede çocuk yetiştirme ile ilgili konuların büyük bir kısmının hala annelerin sorumluluğunda olduğu bilinmektedir (Kuzucu, 2011). Dolayısıyla çocuktan annenin sorumlu olmasını içeren bu toplumsal rollerin birçok ailede hâkim olduğu düşünüldüğünde, annelerin çocuğun gelişimi ile daha yakından ilgilendiği belirtilebilir. Bu doğrultuda annelerin, gelişimin bir parçası olan beden imgesi üzerinde de daha büyük bir rol oynaması olasıdır.

Çalışmada, üniversite öğrencilerinde beden imgesinin diğer bir yordayıcısının sosyal karşılaştırma eğilimi olduğu ($\beta=.17$) bulunmuştur. Buna göre, sosyal karşılaştırma eğilimi yüksek olan bireylerin, beden imgeleri daha olumludur. Bu ilişki, alanyazında incelenen diğer çalışmalarda elde edilen sonuçlarla farklılık göstermektedir. Alanyazında yer alan çalışmalarda bireylerin sosyal karşılaştırma eğilimleri yükseldikçe, onların bedenlerine yönelik daha olumsuz tutumlar benimsediği (Jones, 2001; Myers ve Crowther, 2009; Tatangelo ve Ricciardelli, 2017); bunun yanı sıra bireyin kendini diğerleriyle karşılaştırma eğiliminin yüksek olmasının kızlarda kilo konuşmaları ve beden kaygısı (Corning ve Gondoli, 2002), erkeklerde ise daha zayıf olma isteği (Blizzard ve King, 2003) ve kaslılık dürtüsü (Bucchianeri, Serrano, Pastula ve Corning, 2014) gibi beden imgesinin olumsuz değerlendirildiğine dair belirtilerle ilişkili olduğu bulunmuştur. Dolayısıyla çalışmanın mevcut sonuçlarının, ilgili diğer araştırmalar tarafından desteklenmediği görülmektedir.

Sosyal karşılaştırma eğilimi yüksek olan bireylerin, beden imgelerinin daha olumlu olması ile ilgili farklı açıklamalar yapılabilir. İlk olarak bireyler bir sosyal karşılaştırma sürecine girdiğinde, karşılaştırma hedefi, karşılaştırma konusu ya da kişisel birçok faktöre göre yapılan karşılaştırmalardan olumlu ya da olumsuz etkilenebilmektedir. Sosyal karşılaştırma eğilimi yüksek olan bir birey, kendisinden daha kötü durumda olan kişilerle girdiği karşılaştırma sonucunda kendisini daha şanslı bulabilir ya da kendisinden daha iyi durumda olan kişilerle girdiği karşılaştırma sonucunda o kişiye benzeyebileceğine ilişkin umut ve cesaret hissetme olasılığı yükselir (Smith, 2000). Her iki durumda da bireyin benliği, bu karşılaştırmalardan olumlu etkilenecektir. Dolayısıyla sosyal karşılaştırma eğilimi yüksek olan bireylerin, olumlu beden imgesine sahip olması beklenilebilir bir durumdur. Diğer bir yandan, bu çalışmada sosyal karşılaştırma eğilimi yükseldikçe beden imgesinin daha olumlu olması, kişisel faktörlerin etkisiyle de açıklanabilir. Bu kişisel faktörlerden birinin benlik saygısı olabileceği düşünülmektedir. Benlik saygısı yüksek olan bireylerin, düşük benlik saygısı olan bireylere göre sosyal karşılaştırmalardan sonra daha olumlu duygular ortaya koydukları bilinmektedir (Jones ve Buckingham, 2005). Buna göre bireyin kendini sıklıkla başkalarıyla kıyaslaması, onun yüksek bir benlik saygısına sahip olmasına işaret edebilir, bunun da olumlu duygular ve olumlu bir beden imgesi ile ilişkili olması muhtemeldir. Diğer yandan başka çalışmalarda başa çıkma stratejilerini aktif bir şekilde kullanma (Pinkasavage, Arigo ve Schumacher, 2015), özgüven ve olumlu tutumlara sahip ebeveyn (Burnette, Kwitowski ve Mazzeo, 2017) gibi etkenlerin de sosyal karşılaştırma eğilimi yüksek bireylerin olumsuz beden imgesi geliştirme olasılıklarını azalttığı belirtilmektedir. Dolayısıyla bu çalışmalar, bireylerin sosyal karşılaştırma eğilimi ile beden imgeleri arasındaki ilişkide önemli olan kişisel faktörlere işaret etmektedir. Ayrıca boylamsal bir çalışmada, yüksek sosyal karşılaştırma eğilimi olan bireylerin, yukarı doğru karşılaştırmalar yapmasının, yaklaşık bir yıl sonra göreceli yoksunluğun yükselmesi ile ilişkili olduğu bulunmuştur (Buunk, Zurriaga, Gonzalez-Roma ve Subirats, 2003). Göreceli yoksunluk, bireyin kendini başkalarıyla kıyaslaması sonucunda, var olan ve olması gereken arasındaki farklılıklar sebebiyle olumsuz duygular hissetmesidir (Kıral, 2009). Dolayısıyla yüksek bir sosyal karşılaştırma eğiliminin birey üzerindeki etkileri zamanla ortaya çıkabilir.

Mevcut çalışmada üniversite öğrencilerinin beden imgelerini yordayan bir diğer değişken de cinsiyettir ($\beta=-.15$). Buna göre, kadınların erkeklere göre daha olumsuz bir beden imgesine sahip olduğu görülmektedir. Alanyazında ulaşılan çalışmaların

neredeysi hepsi bu sonuç ile paralellik göstermektedir (Abbott ve Barber, 2010; Aktaran, 2018; Cohane ve Pope, 2001; Kalafat, 2006; Smolak, 2002). Kadınların erkeklerle kıyaslandığında bedenine yönelik daha olumsuz tutum benimsemesi, erkeklerin yalnızca nesnel olarak fazla kilolu olduklarında bedenlerine yönelik bir kaygı yaşarken, kadınların gerçek kilolarına bakmaksızın bedenlerine yönelik kaygı duymaları ile açıklanabilir (Field vd., 2001). Bunun yanı sıra erkek ve kadınların beden imgeleri arasındaki ayrımın önemli nedenlerinden biri aile, akran, medya gibi sosyokültürel faktörlerin etkisi olarak belirtilmektedir (Jones, Vigfusdottir ve Lee, 2004). Batı toplumlarında var olan kültürel değerlere göre, kadınların beden şekli ve kilosu, onların kimliğini yansıtmaktadır (Levine, 2012). Bu kültürel normlar, kadınların ideal güzellik ölçütlerini genç, zayıf, uzun gibi dar bir şekilde sınırlandırmasına karşın, erkekler için bu ölçütleri daha esnek tutmaktadır (Humphreys ve Paxton, 2004). Kültürün bir yansıması olan medyaya bakıldığında ise kadınların oldukça zayıf erkeklerin ise standart kilolarda gösterilme eğiliminde olduğu (Grogan, 2008) ve kadın dergilerinin, erkek dergilerine göre daha fazla fiziksel çekicilik mesajı içerdiği (Strahan, Wilson, Cressman ve Buote, 2006) görülmektedir. Tüm bu açıklamalar çerçevesinde sosyokültürel faktörlerin kadınların bedenlerine ilişkin bakış açısı üzerinde önemli bir rol oynadığı, böylece kadınların erkeklere göre olumsuz beden imgesi geliştirmeye daha eğilimli olmasının mümkün olduğu söylenebilir.

Son olarak üniversite öğrencilerinin beden imgeleri üzerinde işlevsel olmayan tutumların önemli bir belirleyici olduğu ($\beta=-.13$) ortaya koyulmuştur. Çalışmada işlevsel olmayan tutumları daha yüksek olan bireylerin, daha olumsuz bir beden imgesine sahip olduğu görülmektedir. Bu sonuç, alanyazında yer alan araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Alanyazında bu konuda yürütülmüş olan çalışmalarda, akılcı olmayan inançların beden imgesi üzerinde önemli bir rolünün bulunduğu (Yumurtacı, 2012) ve beden memnuniyetsizliği yaşayan bireylerde felaketleştirme, olumsuz kendini değerlendirme gibi akılcı olmayan inançların (Möller ve Bothma, 2001) ve ruminatif düşüncelerin (Abak, 2019) yüksek düzeyde var olduğu ortaya koyulmuştur. Benzer şekilde görünüme ilişkin işlevsel olmayan inançları ve bilişsel hataları fazla olan bireylerin, olumsuz beden imgesine ilişkin belirtileri daha sıklıkla deneyimlemeleri, bu çalışmanın sonuçları ile tutarlılık göstermektedir (Jakatdar, Cash ve Engle, 2006; Rudiger ve Winstead, 2013; Spangler, 2002). Tüm bu çalışmalar, hatalı düşünme süreçlerine sahip olan bireylerin, beden imgelerinin daha olumsuz olduğunu göstermektedir. Ayrıca alanyazında kız ergenler üzerine yapılan deneysel bir çalışmada, işlevsel olmayan düşünceler üzerine yoğunlaşan bilişsel davranışçı beden imgesi müdahale programının, beden imgesi memnuniyetini yükseltmede etkili olduğu ortaya koyulmuştur (Tunç, 2007). Bu çalışmanın da, işlevsel olmayan düşünceler ile beden imgesi arasındaki mevcut ilişkiyi desteklediği belirtilebilir.

Bilişsel kurama göre hatalı düşünme süreçleri, bireylerin duygu ve davranışlarını etkileyerek ve bireyin karşılaştığı uyarınları yanlış bir biçimde yorumlamasına yol açarak birçok psikolojik sıkıntıya zemin hazırlamaktadır (Beck, 1995). Dolayısıyla bu hatalı düşünme süreçlerinin, bireylerin psikolojik sağlıklarının bir parçası olan beden imgesi üzerinde önemli bir role sahip olduğu düşünülmektedir (Cash, 2002). Olaylara, nesnelere ve diğer kişilere ilişkin hatalı düşünme süreçleri benimseyerek yaşamını sürdüren bir bireyin, bu düşünme süreçlerini, bedenine ilişkin duygu, düşünce ve davranışları üzerine de yansıtmalarının kaçınılmaz olduğu söylenebilir. Dolayısıyla bunlar, işlevsel olmayan tutumları yüksek olan bireylerin beden imgelerinin daha olumsuz olmasını açıklar niteliktedir. Buradan hareketle bireylerde işlevsel olmayan tutumların yüksek olmasının beden imgesi için önemli bir risk faktörü olduğu söylenebilir.

Çalışmada, üniversite öğrencilerinin beden imgesi ile ebeveyn tutumlarından olan anne aşırı koruyuculuk ($r=-0.02$, $p<0.01$) ve baba aşırı koruyuculuk ($r=-0.01$, $p<0.01$) tutumları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı bulunmuş ve bu değişkenler regresyon analizine dahil edilememiştir. Benzer şekilde Barash (2016) tarafından yapılan bir çalışmada da koruyucu ebeveyn tutumunun beden saygısı ile anlamlı bir ilişki göstermediği bulunmuş olup, bu bulgu mevcut araştırma ile tutarlılık göstermektedir.

Ancak yapılan diğer çalışmalarda koruyucu ebeveyn tutumunun olumsuz beden imgesi ile ilişkili olduğu belirtilmektedir (Horesh ve diğerleri, 2015; Mesnik, 2008). Dolayısıyla alanyazında beden imgesi ile aşırı koruyucu ebeveyn tutumları arasındaki ilişki ile ilgili farklı çalışma sonuçlarının olduğu görülmektedir. Aşırı koruyucu bir tutum, ebeveynlerin çocuklarının güvenliğine ilişkin kaygılı olması, bu nedenle çocukları yanlarından ayırırsa onların bazı tehlikeli durumlarla karşılaşabileceğini düşünmeleri ve dolayısıyla bağımsız davranışları onaylamamaları ile karakterizedir (Kiel ve Buss, 2010). Bu tutumu benimseyen ebeveynler, çocuklarına gösterdikleri özeni, gereğinden fazla kontrolcü ve denetleyici davranarak ortaya koymaktadırlar (Yavuzer, 2016). Bu kontrolcü ve denetleyici davranışları ile çocuklarının özerk gelişimlerini kısıtlayabilen aşırı koruyucu ebeveyn tutumları, çocukların psikolojik sağlıkları için bir risk faktörü olabilir. Ancak mevcut çalışmada, aşırı koruyucu ebeveyn tutumları ile beden imgesi arasında anlamlı bir ilişki bulunamaması, bu kontrol ve denetleyiciliğin hakim olduğu tutumların, doğrudan çocuklarının bedenlerine yönelik bir tutumu içermemesi olabilir. Diğer bir deyişle, ebeveynlerin çocuklarına yönelik olarak; beden şekil ve ağırlıklarını kontrol etme (Helfert ve Warschburger, 2013), nasıl giysiler giyeceği ve nasıl görüneceği konusunda karar verme (Smolak, 2002) ve ideal bir görünüm için baskı uygulama (Jones, 2011) gibi kontrolcü ve denetleyici tutumlara sahip olabildiği görülmektedir. Genel bir aşırı koruyucu ebeveyn tutumundan ziyade, bu çalışmalarda olduğu gibi doğrudan bedene ilişkin koruyucu tutumların, beden imgesi ile ilişkili olma ihtimali daha yüksek olabilir. Ayrıca çalışmada ebeveyn tutumlarını belirleyebilmek için bireyin kendisinin geçmiş algı ve değerlendirmelerine dayanan geçmişe dönük retrospektif ölçme araçları kullanılması, aslında bireylerin ebeveynlerinin geçmiş tutumlarının net bir şekilde yansıtılamamasına da sebep olması muhtemeldir.

Sonuç olarak, bu araştırma kapsamında üniversite öğrencilerinin beden imgeleri üzerine işlevsel olmayan tutumlar, ebeveyn tutumları, sosyal karşılaştırma yönelimi ve cinsiyet değişkenlerinin yordayıcılıkları incelenmiştir. Bu çerçevede, çalışmada sırasıyla anne duygusal sıcaklık tutumu, sosyal karşılaştırma yönelimi, cinsiyet (kadın) ve işlevsel olmayan tutum değişkenlerinin üniversite öğrencilerinde beden imgesinin %14'ünü açıkladığı ortaya çıkmıştır. Bu sonuçlar doğrultusunda, araştırmacılara ve uygulayıcılara ilişkin bazı öneriler elde edilebilir. Öncelikle bu araştırma, bir devlet üniversitesinde örgün öğrenim gören üniversite öğrencileri ile sınırlıdır. Dolayısıyla çalışmanın farklı üniversitelerde ya da farklı gelişim dönemlerine ait bireylerle gerçekleştirilmesi, sonuçların genellenebilirliğine katkı sağlayabilir. Çalışmada kullanılan veri toplama araçları, öz bildirime dayalıdır ve çalışmada yalnızca nicel yöntemlerle veri toplanmıştır. Gelecekte yürütülmesi planlanan çalışmalarda değişkenler arasındaki ilişkileri daha detaylı bir biçimde açıklayabilmek için nitel yöntemlere de yer verilebilir. Ayrıca araştırmada, algılanan ebeveyn tutumları ölçeğinin reddedicilik boyutunun, çarpıklık-basıklık katsayıları normal değerlerin üzerinde bulunduğu için anne reddedici tutum ve baba reddedici tutum değişkenleri analiz dışında tutulmuştur. Ebeveyn reddedici tutumların çalışmaya dahil edilememesi, ebeveyn tutumları ile beden imgesi ilişkisinin bir yönünün eksik kalmasına neden olmuştur. Ebeveyn tutumları üzerine gelecekte yürütülmesi planlanan çalışmalarda nicel araştırma yöntemleri yerine, ebeveyn tutumlarının tüm boyutlarını bir arada inceleyen nitel araştırma yöntemleriyle veri toplanması daha kapsamlı sonuçlar elde etmeye yardımcı olabilir. Çalışmada anne duygusal sıcaklık tutumunun beden imgesini üzerinde önemli bir role sahip olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda anne-babalara çocuk yetiştirmede ebeveyn tutumları ile ilgili eğitici seminerler verilebilir. Ayrıca işlevsel olmayan tutum değişkeninin de beden imgesi üzerindeki rolü dolayısıyla, beden imgesi ile sorun yaşayarak psikolojik destek almak isteyen bireylere Bilişsel Davranışçı Terapi gibi bilişsel tekniklerin yoğunlukla kullanıldığı yaklaşımlar kullanılarak düşüncelerin beden imgesi üzerindeki olumsuz etkilerinin azalması sağlanabilir. Üniversitelerin psikolojik danışma merkezlerinde, okullarda ve diğer eğitim kurumlarında olumlu beden imgesi geliştirmeye yönelik önleyici ve koruyucu grup çalışmaları düzenlenebilir.

Kaynakça

- Abak, E. (2019). *Ruminatif düşünme stili, beden algısı ve sosyal görünüş kaygısının romantik ilişki ve partner odaklı obsesif kompulsif semptomlarla ilişkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Abbott, B. D. and Barber, B. L. (2010). Embodied image: Gender differences in functional and aesthetic body image among Australian adolescents. *Body Image*, 7(1), 22-31.
- Aktaran, A. K. (2018). *The relationship between body image and self-compassion in university students: the mediation effect of attachment*. Unpublished Master's thesis. İstanbul: Bahcesehir University, Graduate School of Social Sciences.
- ALAhmari, T., Alomar, A. Z., ALBeeybe, J., Asiri, N., ALAjaji, R., ALMasoud, R., & Al-Hazaa, H. M. (2019). Associations of self-esteem with body mass index and body image among Saudi college-age females. *Eating and Weight Disorders-Studies on Anorexia, Bulimia and Obesity*, 24(6), 1199-1207.
- Arnett, J. J. (2006). Emerging adulthood: understanding the new way of coming of age. J. Arnett and J. L. Tanner (Eds.), In *Emerging adults in America: Coming of age in the 21st century* (pp. 3-19), Washington: American Psychological Association.
- Arrindell, W. A., Sanavio, E., Aguilar, G., Sica, C., Hatzichristou, C., Eisemann, M., ... and Kállai, J. (1999). The development of a short form of the EMBU: Its appraisal with students in Greece, Guatemala, Hungary and Italy. *Personality and Individual Differences*, 27(4), 613-628.
- Atak, H. ve Çok, F. (2010). İnsan yaşamında yeni bir dönem: Beliren yetişkinlik. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 17(1), 39-50.
- Barash, M. (2016). *What about males? An exploration of parenting experiences, body esteem and attachment in romantic relationships among males*. Unpublished Doctoral Dissertation. Pennsylvania: Marywood University, College of Education and Human Development.
- Bearman, S. K., Presnell, K., Martinez, E. and Stice, E. (2006). The skinny on body dissatisfaction: A longitudinal study of adolescent girls and boys. *Journal Of Youth and Adolescence*, 35(2), 217-229.
- Beck, A. T. (1995). *Bilişsel terapi ve duygusal bozukluklar*. (Çev. A. Türkcan ve V. Öztürk). İstanbul: Litera Yayıncılık.
- Beck, J. S. (2015). *Bilişsel davranışçı terapi temelleri ve ötesi* (Çev. M. Şahin). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Betz, D. E., Sabik, N. J. and Ramsey, L. R. (2019). Ideal comparisons: Body ideals harm women's body image through social comparison. *Body Image*, 29, 100-109.
- Bilgin, N. (1995). *Sosyal psikolojiye giriş*. İzmir: Ege Üniversitesi Yayınları.
- Blizzard, T. and King, R. (2003). Male body image: Role of investment, social comparison, sociocultural internalisation, and drive for muscularity. *The Abstracts of the 38th Conference of the Australian Psychological Society*, Perth, Western Australia, Oct. 2-5, pp. 167. M. Katsikitis (Eds).
- Bucchianeri, M. M., Serrano, J. L., Pastula, A. and Corning, A. F. (2014). Drive for muscularity is heightened in body-dissatisfied men who socially compare. *Eating Disorders*, 22(3), 221-232.
- Burnette, C. B., Kwitowski, M. A. and Mazzeo, S. E. (2017). "I don't need people to tell me I'm pretty on social media:" A qualitative study of social media and body image in early adolescent girls. *Body Image*, 23, 114-125.
- Buunk, B. P., Zurriaga, R., Gonzalez-Roma, V. and Subirats, M. (2003). Engaging in upward and downward comparisons as a determinant of relative deprivation at work: A longitudinal study. *Journal of Vocational Behavior*, 62(2), 370-388.

- Cash, T. F. (2002). A "negative body image": Evaluating epidemiological evidence. T. F. Cash and T. Pruzinsky (Eds), *Body image: A handbook of theory, research, and clinical practice* In (pp. 269-276). New York: Guilford Press.
- Cepanec, D. and Payne, B. (2000). "'Old bags" under the knife: Facial cosmetic surgery among women'. B, Miedema, J. M. Stoppard and V. Anderson (Eds), *Women's bodies, women's lives* In (pp. 121-41). Toronto: Sumach Press.
- Cheng, H. L. (2006). *Body image dissatisfaction of college women: potential risk and protective factors*. Unpublished Doctoral Dissertation. Columbia: University of Missouri, Faculty of the Graduate School.
- Coccia, C., Darling, C. A., Rehm, M., Cui, M. and Sathe, S. K. (2012). Adolescent health, stress and life satisfaction: The paradox of indulgent parenting. *Stress and Health*, 28(3), 211-221.
- Coccia, C. and Darling, C. A. (2017). Indulgent parenting and life satisfaction of college students: Examination of eating, weight, and body image. *Journal of Family Issues*, 38(9), 1191-1214.
- Cohane, G. H. and Pope Jr, H. G. (2001). Body image in boys: A review of the literature. *International Journal of Eating Disorders*, 29(4), 373-379.
- Corning, A. F. and Gondoli, D. M. (2012). Who is most likely to fat talk? A social comparison perspective. *Body Image*, 9(4), 528-531.
- Çetinkaya, H. (2004). *Beden imgesi, beden organlarından memnuniyet, benlik saygısı, yaşam doyumu ve sosyal karşılaştırma düzeyinin demografik değişkenlere göre farklılaşması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin: Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Dinç, B. (2010). *Ergenlik döneminde beden imgesinin gelişimi üzerine aile, akran ve televizyonun etkilerinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Dion, K., Berscheid, E. and Walster, E. (1972). What is beautiful is good. *Journal of Personality and Social Psychology*, 24(3), 285-290.
- Dirik, G., Yorulmaz, O. ve Karancı, A. N. (2015). Çocukluk dönemi ebeveyn tutumlarının değerlendirilmesi: Kısaltılmış algılanan ebeveyn tutumları-çocuk formu. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 26(2), 123-130.
- Doğan, O. (1992). *Çok yönlü beden-self ilişkileri ölçeği el kitabı*. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları.
- Enten, R. S. and Golan, M. (2009). Parenting styles and eating disorder pathology. *Appetite*, 52(3), 784-787.
- Erkol, E. (2018). Body mass index, eating attitudes, body perception, and social comparison through physical appearance during the first year postpartum. *Interdisciplinary: Undergraduate Journal of Humanities and Social Sciences*, 2(2), 19-43.
- Ferris, E. L. (2017). *Expanding knowledge on mexican american women's negative body image: the role of sociocultural media messages and perceived family criticism and warmth*. Unpublished Doctoral Dissertation. USA: University of La Verne, College of Arts and Sciences, Psychology Department.
- Festinger, L. (1954). A theory of social comparison processes. *Human Relations*, 7(2), 117-140.
- Field, A. E., Camargo, C. A., Taylor, C. B., Berkey, C. S., Roberts, S. B. and Colditz, G. A. (2001). Peer, parent, and media influences on the development of weight concerns and frequent dieting among preadolescent and adolescent girls and boys. *Pediatrics*, 107(1), 54-60.
- Fitzsimmons-Craft, E.E., Bardone-Cone, A.M., Bulik, C.M., Wonderlich, S.A., Crosby, R.D. and Engel, S.G. (2014). Examining an elaborated sociocultural model of disordered

- eating among college women: The roles of social comparison and body surveillance. *Body Image*, 11(4), 488-500.
- Furia, A.C., Lee, R.E., Strother, M.L. and Huang, T.T. (2009). College students' motivation to achieve and maintain a healthy weight. *American Journal of Health Behavior*, 33(3), 256-263.
- Garbett, K.M. and Diedrichs, P.C. (2016). Improving uptake and engagement with child body image interventions delivered to mothers: Understanding mother and daughter preferences for intervention content. *Body Image*, 19, 24-27.
- Gibbons, F.X. and Buunk, B.P. (1999). Individual differences in social comparison: Development of a scale of social comparison orientation. *Journal of Personality and Social Psychology*, 76(1), 129-142.
- Gillen, M.M. and Lefkowitz, E.S. (2006). Gender role development and body image among male and female first year college students. *Sex Roles*, 55(1-2), 25-37.
- Grogan, S. (2008). *Body image: Understanding body dissatisfaction in men, women and children*. New York: Routledge.
- Grossbard, J.R., Lee, C.M., Neighbors, C. and Larimer, M.E. (2009). Body image concerns and contingent self-esteem in male and female college students. *Sex Roles*, 60(3-4), 198-207.
- Güzel, K. (2016). *Üniversite öğrencilerinin beden algısının depresyon ile ilişkisi: Mizacın rolü*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Hedgepeth, V.G. (2008). *Effects of the quality of parent-child relationships on body image satisfaction and image acculturation among African American girls: The mediating role of racial identity*. Unpublished Master's Thesis. USA: Virginia Commonwealth University.
- Helfert, S. and Warschburger, P. (2011). A prospective study on the impact of peer and parental pressure on body dissatisfaction in adolescent girls and boys. *Body Image*, 8(2), 101-109.
- Herbozo, S., Tantleff-Dunn, S., Gokee-Larose, J. and Thompson, J.K. (2004). Beauty and thinness messages in children's media: A content analysis. *Eating Disorders*, 12(1), 21-34.
- Holsen, I., Jones, D.C. and Birkeland, M.S. (2012). Body image satisfaction among Norwegian adolescents and young adults: A longitudinal study of the influence of interpersonal relationships and BMI. *Body Image*, 9(2), 201-208.
- Horesh, N., Sommerfeld, E., Wolf, M., Zubery, E. and Zalsman, G. (2015). Father-daughter relationship and the severity of eating disorders. *European Psychiatry*, 30(1), 114-120.
- Humphreys, P. and Paxton, S. J. (2004). Impact of exposure to idealised male images on adolescent boys' body image. *Body Image*, 1(3), 253-266.
- Hutchinson, M.G. (1982). Transforming body image: Your body, friend or foe. New England Association for Women in Psychology (Eds), In *Current feminist issues in psychotherapy*, (pp. 59-68). New York: Routledge.
- Jackson, L.A. (2002). Physical Attractiveness: A Sociocultural Perspective. T.F. Cash and T. Pruzinsky (Eds), In *Body image: A handbook of theory, research, and clinical practice* (pp. 13-21). New York: Guilford Press.
- Jakatdar, T.A., Cash, T.F. and Engle, E.K. (2006). Body-image thought processes: The development and initial validation of the Assessment of Body-Image Cognitive Distortions. *Body Image*, 3(4), 325-333.
- Jones, A.M. and Buckingham, J.T. (2005). Self-esteem as a moderator of the effect of social comparison on women's body image. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 24(8), 1164-1187.

- Jones, C.D. (2011). Interpersonal and familial influences on the development of body image. T.F. Cash and L. Smolak (Eds), *Body image: A handbook of science, practice, and prevention*, In (pp. 110-119). USA: Guilford Press.
- Jones, D.C. (2001). Social comparison and body image: Attractiveness comparisons to models and peers among adolescent girls and boys. *Sex Roles*, 45(9-10), 645-664.
- Jones, D.C., Vigfusdottir, T.H. and Lee, Y. (2004). Body image and the appearance culture among adolescent girls and boys: An examination of friend conversations, peer criticism, appearance magazines, and the internalization of appearance ideals. *Journal of Adolescent Research*, 19(3), 323-339.
- Kalafat, T. (2006). *Üniversite öğrencilerinin beden memnuniyet düzeyleri ile sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi (Çanakkale ili örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale: Çanakkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kelly, A.C. and Stephen, E. (2016). A daily diary study of self-compassion, body image, and eating behavior in female college students. *Body Image*, 17, 152-160.
- Kestenbaum, R., Farber, E.A. and Sroufe, L.A. (1989). Individual differences in empathy among preschoolers: Relation to attachment history. *New Directions for Child and Adolescent Development*, 1989(44), 51-64.
- Kıral, G. (2009). *Türkiye'de yaşayan kadınların göreceli yoksunluk ve adil dünya inancı ile siyasal katılım düzeyleri arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kiel, E.J. and Buss, K.A. (2010). Maternal accuracy and behavior in anticipating children's responses to novelty: Relations to fearful temperament and implications for anxiety development. *Social Development*, 19(2), 304-325.
- Kleemans, M., Daalmans, S., Carbaat, I. and Anschütz, D. (2018). Picture perfect: The direct effect of manipulated Instagram photos on body image in adolescent girls. *Media Psychology*, 21(1), 93-110.
- Kluck, A. S. (2010). Family influence on disordered eating: The role of body image dissatisfaction. *Body Image*, 7(1), 8-14.
- Krayer, A., Ingledew, D.K. and Iphofen, R. (2008). Social comparison and body image in adolescence: A grounded theory approach. *Health Education Research*, 23(5), 892-903.
- Krug, I., King, R.M., Youssef, G.J., Sorabji, A., Wertheim, E.H., Le Grange, D., ... and Olsson, C. A. (2016). The effect of low parental warmth and low monitoring on disordered eating in mid-adolescence: Findings from the Australian Temperament Project. *Appetite*, 105, 232-241.
- Kulaksızoğlu, A. (2011). *Ergenlik psikolojisi*. Ankara: Remzi Kitabevi.
- Kutlu, B. (2009). *Beden imajının gelişimi ve sağlıklı beden ağırlığının korunmasında yemeye ilgili tutumlar, temel inançlar ve ebeveyne bağlanmanın rolü*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kuzucu, Y. (2011). Değişen babalık rolü ve çocuk gelişimine etkisi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(35), 79-91.
- Levine, M.P. (2012). Media influences on female body image. T.F. Cash (Eds), In *Encyclopedia of body image and human appearance*. (pp. 540-547). Spain: Academic Press.
- Liechty, J.M., Clarke, S., Birky, J.P., Harrison, K. and Team, S.K. (2016). Perceptions of early body image socialization in families: Exploring knowledge, beliefs, and strategies among mothers of preschoolers. *Body Image*, 19, 68-78.
- Lowery, S.E., Kurpius, S.E.R., Befort, C., Blanks, E.H., Sollenberger, S., Nicpon, M.F. and Huser, L. (2005). Body image, self-esteem, and health-related behaviors among

- male and female first year college students. *Journal of College Student Development*, 46(6), 612-623.
- Mesnik, J. (2008). *Attachment style as a mediating factor in the relationship between parental bonding and disordered eating and body dissatisfaction*. Unpublished Doctoral Dissertation. New Jersey: Fairleigh Dickinson University, University College Arts, Sciences, Professional Studies.
- Möller, A.T. and Bothma, M.E. (2001). Body dissatisfaction and irrational beliefs. *Psychological Reports*, 88(2), 423-430.
- Myers, T.A. and Crowther, J.H. (2009). Social comparison as a predictor of body dissatisfaction: A meta-analytic review. *Journal of Abnormal Psychology*, 118(4), 683-698.
- Parent, M.C. (2013). Clinical considerations in etiology, assessment, and treatment of men's muscularity-focused body image disturbance. *Psychology of Men and Masculinity*, 14(1), 88-100.
- Pinkasavage, E., Arigo, D. and Schumacher, L.M. (2015). Social comparison, negative body image, and disordered eating behavior: The moderating role of coping style. *Eating Behaviors*, 16, 72-77.
- Rohner, R.P. (2016). Introduction to interpersonal acceptance-rejection theory (IPARTheory) and evidence. *Online Readings in Psychology and Culture*, 6(1), 4.
- Rudiger, J.A. and Winstead, B.A. (2013). Body talk and body-related co-rumination: Associations with body image, eating attitudes, and psychological adjustment. *Body Image*, 10(4), 462-471.
- Schaefer, M.K. and Salafia, E.H.B. (2014). The connection of teasing by parents, siblings, and peers with girls' body dissatisfaction and boys' drive for muscularity: The role of social comparison as a mediator. *Eating Behaviors*, 15(4), 599-608.
- Schilder, P. (1950). *The image and appearance of the human body*. London: Routledge.
- Sharpe, T.M., Killen, J.D., Bryson, S.W., Shisslak, C.M., Estes, L.S., Gray, N. ... and Taylor, C. B. (1998). Attachment style and weight concerns in preadolescent and adolescent girls. *International Journal of Eating Disorders*, 23(1), 39-44.
- Slaughter, J.R. and Sun, A.M. (1999). In pursuit of perfection: A primary care physician's guide to body dysmorphic disorder. *American Family Physician*, 60(6), 1738-1742.
- Smith, R.H. (2000). Assimilative and contrastive emotional reactions to upward and downward social comparisons. J. Suls and L. Wheeler (Eds.), *Handbook of Social Comparison: Theory and Research* In (pp. 173-200). New York: Plenum Publisher.
- Smolak, L. (2002). Body image development in children. T.F. Cash and T. Pruzinsky (Eds), In *Body image: A handbook of theory, research, and clinical practice* (pp. 65-73). USA: Guilford Press.
- Spangler, D.L. (2002). Testing the cognitive model of eating disorders: The role of dysfunctional beliefs about appearance. *Behavior Therapy*, 33(1), 87-105.
- Strahan, E.J., Wilson, A.E., Cressman, K.E. and Buote, V.M. (2006). Comparing to perfection: How cultural norms for appearance affect social comparisons and self-image. *Body Image*, 3(3), 211-227.
- Şahin, N.H. and Şahin, N. (1992). How dysfunctional are the dysfunctional attitudes in another culture? *British Journal of Medical Psychology*, 65(1), 17-26.
- Tatangelo, G.L. and Ricciardelli, L.A. (2017). Children's body image and social comparisons with peers and the media. *Journal of Health Psychology*, 22(6), 776-787.
- Teközel, M. (2000). *Sosyal karşılaştırma süreçlerinde benliğin olumlu değerlendirilmesi ihtiyacının incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Tiggemann, M. (2002). Media influences on body image development. T.F. Cash and T. Pruzinsky (Eds), In *Body image: A handbook of theory, research, and clinical practice* (pp. 91-98). USA: Guilford Press.
- Tunç, A. (2007). *Ergenlerin olumsuz beden imgelerine yönelik geliştirilen bilişsel-davranışçı ve değiştirilmiş sanat terapisi programlarının etkililiklerinin karşılaştırılması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Vocks, S., Wächter, A., Wucherer, M. and Kosfelder, J. (2008). Look at yourself: Can body image therapy affect the cognitive and emotional response to seeing oneself in the mirror in eating disorders? *European Eating Disorders Review: The Professional Journal of the Eating Disorders Association*, 16(2), 147-154.
- Wang, K., Liang, R., Ma, Z.L., Chen, J., Cheung, E.F., Roalf, D.R., Gur, R.C. and Chan, R.C. (2018). Body image attitude among Chinese college students. *PsyCh Journal*, 7(1), 31-40.
- Webb, H.J., Zimmer-Gembeck, M.J., Waters, A.M., Farrell, L.J., Nesdale, D. and Downey, G. (2017). "Pretty Pressure" From Peers, Parents, and the Media: A Longitudinal Study of Appearance-Based Rejection Sensitivity. *Journal of Research on Adolescence*, 27(4), 718-735.
- Weissman, A.N. and Beck, A.T. (1978). *Development and validation of the Dysfunctional Attitude Scale: A preliminary investigation*. Toronto, Ontario: Annual Meeting of The American Educational Research Association.
- White, C.A. (2000). Body image dimensions and cancer: A heuristic cognitive behavioural model. *Psycho-Oncology: Journal of the Psychological, Social and Behavioral Dimensions of Cancer*, 9(3), 183-192.
- Wilhelm, S. (2006). *Feeling good about the way you look: A program for overcoming body image problems*. USA: Guilford Press.
- Winstead, B.A. and Cash, T.F. (1984). *Reliability and validity of the Body-Self Relations Questionnaire: A new measure of body image*. New Orleans, LA: Southeastern Psychological Association.
- Yanarca-Uras, B. (2004). *Body satisfaction and depression systems relationship among university students: The mediating role of self esteem*. Unpublished Master's Thesis. Ankara: Middle East Technical University, Graduate School of Social Sciences.
- Yavuzer, H. (2016). *Çocuk eğitimi el kitabı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yumurtacı, D. (2012). *Predictors of body image among university students*. Unpublished Master's Thesis. Ankara: Middle East Technical University, Graduate School of Social Sciences.